

Pojď za mnou!

1. Letošní advent

Když jsem zalistoval svými starými adventními kázáními, zjistil jsem, že snad každé první adventní kázání začínám stereotypním konstatováním *Tak tu máme zase advent*. Ano, tak tu máme zase advent. A letošní advent bude dlouhý: plné 4 týdny, celých 28 dní. Ekonomičtí analytici prorokují, že nás nečeká nic dobrého. Hospodářský růst se zpomaluje a zpomaluje, koruna klesá a klesá. Německá kancléřka Merkelová kdesi prohlásila, že naposledy na tom Evropa byla tak špatně v roce 1945, což zažili pouze dva ze zde přítomných. Není toho tedy moc, na co bychom se měli těšit. Ani v našem vlastním domě na tom nejsme nijak dobře. Učitelství sbor stárne, studentů valem ubývá, zadlužení fakulty se podařilo snížit, ale nikoli odstranit, na obzoru se rýsuje školné. Ještě že apokalyptické novozákonní perikopy padly na první adventní neděle. Kdybychom tu praktikovali volný výběr biblických textů, lákalo by mě to sáhnout po některé z tzv. malých apokalyps. Sice bych se tím vystavil nebezpečí, že mě budoucnost usvědčí jako falešného proroka a zařadím se tak někam za J.L. Hromádku, ale požadavku, aby kázání bylo aktuální, bych vyhověl.

Začnu jinou. Co takhle zauvažovat o tom, jaká úvaha vedla ty, kdo přisoudili tomuto textu začátek adventu? Nebo prostě začít v této danosti hledat nějaký dobrý smysl? Třeba že je na počátku nového církevního roku dobré vrátit se na chvíli na sám počátek budoucí církve, zalistovat nazpět na první stránky evangelíí k vyprávění o povolání prvních Ježíšových učedníků? Tedy „Mit dem Anfang anfangen“, „začít/začínat se začátkem“, jak říkával KARL BARTH? Nebo ještě jinak: že vůbec není špatné vstoupit do adventu s textem, který je jasný jak facka, a proto nesvádí k žádným sofistickým interpretacím úletům?

2. I povolal je

„Strukturalista v nás“ si nemůže nevšimnout, jak v krátkém úryvku zcela dominují slovesa: *procházel, uviděl, povolal* (ON); *vrhají, zanechali, opustili, šli* (ONI); *pojďte* (VY); *učiním* (JÁ). Většina těchto sloves jsou slovesa pohybu. Rychlost akce a reakce zvýrazňují příslovce *hned a ihned*. Postrádáme sebemenší zpomalení, natož přerušování děje, ať už dialogem jednajících postav nebo úvahami z pera evangelisty. Nikdo tu nic neříká, nikdo tu o ničem nepřemýšlí; nic se tu nezvažuje, nic tu není zdůvodňováno. Z minulého času vyprávění vyčnívají dvě gramatické výjimky: imperativ Ježíšovy výzvy *Pojďte za mnou* a futurum Ježíšova slibu *Učiním z vás rybáře lidí*, slibu, který ovšem zní bezmála jako hrozba.

Scenérie na břehu mořském je nám cizí, vzdálená. Jaképak *moře*, jaképak Galilejské jezero? Jaképak rybářské *sítě*, když se musíte podívat do speciálního řeckého slovníku nebo do příslušných komentářů (např. do nedokončeného komentáře bývalého synodního seniora ČCE MILOSLAVA HÁJKA *Evangelium podle Matouše*, s. 65n), že se jedná o dvojce rozdílné sítě? Jeden jediný údaj z celého vyprávění nám zní povědomě: *čtyři jména Šimon Petr a Ondřej, Jakub a Jan*. Světe div se, v super-atheistickém Česku, kde lidé prchají před vším církevním jako čert před křížem, se pořád na příčce mužských jmen drží úplně nahoře právě tato čtyři evangelijní jména, z nichž Jakub a Jan spolu závodí o první místo (a dokonce i ten Šimon se už tu a tam vyskytne). Takže prosím ruce nahoru: Kolikrát je tu teď mezi námi zastoupen: Petr? Ondřej? (Má dnes svátek!) Jakub? Jan? Proč se jako hrdí Češi nedržíme –

vedle koruny jako platidla – také jmen z Jiráskových Starých pověstí českých a Hankových Rukopisů? Proč žádný Čech a Lech, žádná Teta, Kazi, Libuše? Vždyť ani ten Václav, jméno našich novodobých prezidentů...

Povolání k následování a okamžité vykročení za Ježíšem stojí – ideálně vzato – nejen na počátku existence prvního křesťanského *společenství*, ale i na počátku křesťanské existence *každého* z nás. Není křesťanské víry bez osobního povolání k následování, bez mé vlastní, s nikým nezaměnitelné a nikým nezastupitelné *povolanosti*.

DIETRICH BONHOEFFER napsal ve své i u nás v Česku dobře známé knize *Následování* (1937, český výběr 1962): „Křesťanství bez následování je vždy křesťanstvím bez Ježíše Krista.“ (český překlad, s. 34) – A svou kapitolku *Povolání k následování* uvede KARL BARTH doznáním, že by nyní měl vsunout do Kirchliche Dogmatik jeden velký citát z Bonhoefferovy knihy, protože sotva dokáže říci k tématu *imitatio Christi* něco lepšího (KD IV/2, 604).

A nebyl to žádný kierkegaardovský existencialista, nýbrž do reálně-kapitalistických i reálně-socialistických establishmentů vrostlý J.L. HROMÁDKA, kdo otevřel svou velmi osobně, chcete-li vyznavačsky, pojatou malou dogmatiku *Evangelium o cestě za člověkem* (1958), kapitolou ne o Božím zjevení, nýbrž o *křesťanově povolání k službě*. „Hned na počátku si řekněme, že to, co nazýváme křesťanstvím (ať katolickým, evangelickým nebo jakýmkoli jiným), nezáleží v názorech, myšlenkách, dogmatech, bohoslužebných nebo organizačních rádech. Není víry tam, kde není mohutného vědomí *povolanosti*.“ – „Za všemi biblickými postavami a událostmi zaznívá tu mocně, tu méně slyšitelně hlas shůry: Pojd'! Jdi! ... Dej se na cestu!“ (s. 15) – Po připomínce Abraháma, Josefa, Mojžíše, Jozua, Samuele, Davida, Zorobábela, Nehemiáše, Pavla a Petra přijde definice: „Skutečná víra předpokládá *povolání* a jest živým vědomím *povolanosti*.“ (s. 17, podtrhl JŠ)

V dobách reálného socialismu strašil na každých druhých dveřích nápis *Nepovolaným vstup zakázán!* Co kdybychom si ho zítra pověsili na vrata theologické fakulty? Ne: *Nevzdělaným a nevzdělavatelným vstup zakázán!*, nýbrž: *Nepovolaným vstup zakázán!* Byli bychom oprávněni vejít? Zaslýchli jsme kdysi, každý/každá osobně, Ježíšovo zavolání *Pojd' za mnou?* A odpověděli jsme tím, že jsme všeho nechali a šli za ním? Jistě by měla cedulka *Nepovolaným vstup zakázán!* viset nad kazatelnou a nade dveřmi farářovy pracovny, ovšem čitelná zevnitř, pro toho, kdo na kazatelnou vystoupal a kdo se ve farářské pracovně zabydlel. Nepovolaní faráři jsou vetřelci. Doufám, že mě nevnímáte jako toho, kdo se do této kaple vetřel, celý žhavý na to, aby se vám tu mohl předvádět v taláru.

PAVEL FILIPI, který se ve své disertaci *Farář Josef Hromádka* věnoval Hromádkovým farářským kázáním, končí svou skicu života svého velkého učitele poukazem na text jeho instalačního kázání z Šonova z roku 1919: „Já jsem se nevetřel, abych pastýřem byl tvým.“ (Jr 17,16a kral.) V ČEPu: „Nedral jsem se o to být tvým pastýřem.“ (P. FILIPI, *Do nejlubších hlubin*, 1990, s. 69)

O možné reakci veřejnosti, těch, *k nimž* jsme povoláni; těch, které budeme lovit nebo které jsme už ulovili, našich „ryb“, evangelista mlčí. Copak se dá dnes vůbec ještě někdo *ulovit, polapit* do nějaké rafinovaně upletené sítě? A pokud ano, není to jednání nečestné, nepoctivé, nekalé? Neměli by církve raději hrát s odkrytými kartami: Zveřejnit inzerát, že stojíme o další členy, a vyčkat, zda se k nám někdo prosurfuje a v neděli ráno se dá navigovat do kostela?

Ale evangelista neříká nic ani i o reakci oslovených, *kdo* jsou povoláváni, těch redefinovaných „rybářů“. Nikdo z potenciálních lovičů lidí neodpoví: Raději bych zůstal u svých sítí, nadále v noci lovil ryby a ve dne spravoval sítě; chci zůstat u své lodi a u svého otce, u svého auta a své přítelkyně. Nemám zájem o církevní službu, pokusím se udržet jako doktorand, jako asistent, jako profesor na theologické fakultě. Akademický theolog přece

není, alespoň prvoplánově není, misionářem. Ať už bylo povolání rybáře jakkoli neatraktivní, „špinavé“ (pro nutnost třídít ulovené ryby na rituálně čisté a nečisté; se škrabáním vánočního kapra, na což budou žehrat na Štědrý den pilné české hospodyňky, to nemá nic společného), je přece pořád lepší sedět někde – ne v suchu, spíš v mokru (vášnivý rybář Jakub Trojan je tu dne smezi námi) – u rybníka nebo u řeky s rybářským prutem, než se trmáčet světem s Bibli a misionářit, evangelizovat, „svědčit“, jak se říká v evangelikálním prostředí. Touží snad někdo z vás obracet postmoderní Čechy a Češky, z principu nevěřící nikomu a ničemu, na víru?

Evangelista omezuje řeči na *apodiktický příkaz*. Ježíš svoji výzvu nijak nezdůvodňuje. A učedníci se po žádném zdůvodnění neptají, nezmohou se na jediné slovo. Za rabíny či filosofy prý přicházeli žáci sami; zvolili si svého učitele tak, jako si vy volíte (aspoň doufám, že tomu tak je) svého profesora, k němuž hodláte chodit do semináře nebo psát diplomku. Kristus Pán není naším guruem. To už by bylo spíše na místě srovnání povolání k učednictví s povoláním starozákonního proroka, kterého výzva shůry doslova přepadla a postavila ho před alternativu poslušnost-neposlušnost. *Povolání k učednictví prostě nezná žádné PROC? a žádné PROTOŽE! a připouští pouze odpověď ANO nebo odpověď NE.*

A přece se zeptám po logice, po Boží logice tohoto povolání: *Proč nás Ježíš povolává? Proč NÁS Ježíš povolává?* Odpověď nebude těžká. Protože nás *potřebuje*, potřebuje k tomu, aby se světem šířilo evangelium. Ano, k tomu, aby v našem temném a neveselém světě znělo evangelium, potřebuje Ježíš tebe, milý Pét'o, milý Ondro, milý Kubo, milý Honzo. Vždyť nějaký ten Petr, Ondřej, Jakub či Jan zvěstovali evangelium i tobě. I v případě, že sis ze zvědavosti koupil v knihkupectví Bibli 21, dopotácel ses v bandě rozjařených teenagerů na půlnoční nebo nevypnul rádio či televizi, když tam běžela vánoční bohoslužba, i tehdy by platilo, že za prostředkováním moderními masmédií nakonec najdeš médium překladatele, vydavatele, knihkupce, faráře, rozhlasových či televizních techniků a za pokleslým zvykem dávno odkřesťanštěných Vánoc dobrý křesťanský zvyk oslavit Narození Páně hned zjitra.

K čemu nás Ježíš povolává, je rovněž jasné a vlastně jsem to již řekl: k tomu, abychom už nelovili ryby a začali lovit lidi. Jeden z vás, Benjamin(e), se mě v závěru středečního marathonského večera zeptal, zda souhlasím s názorem, že každý z nás by měl/a být misionářem, že by měl/a přivádět lidi ke Kristu a do církve. Jiný z vás, Jirí, mu oponoval, že je to příliš násilné, vlezlé, a proto bez naděje na kvalitní úlovky. Já jsem zaujal, jak jinak, střední pozici ANO, ALE. V široké škále možností CO a JAK je na každém z nás, aby našel to své misionářské místo. Obecně mohu říci pouze jednoznačné ŽE: že církev je svou podstatou, jako taková, církví misijní. Dokladů z Kirchliche Dogmatik by byly celé stránky. A což takhle vyznávat: *Věřím v jednu, svatou, všeobecnou, apoštolskou církev, která koná po celém světě MISII?*

3. Šli za ním

I Povolal je. A oni opustili všechno své a šli za ním. To je celá ta historie. Pokud jí budu naslouchat jako živému Ježíšovu hlasu a pokud se neuzavřu vanutí Ducha svatého, pak prašším sítěmi a půjdu. Až na cestě mne napadne, že jsem si asi měl vzít s sebou kreditní kartu a pas. Obrácení nejproslulejšího konvertity všech dob, Saula-Pavla, spojené s tak dramatickými efekty, jako je světelná záře a hlas z nebe, provází v jedné textové variantě slova nebeského Pána apoštolovi národů: „Těžko je vzpírat se proti bodcům.“ (Skutky 9,5; kral. „Tvrdot' jest tobě proti ostnům se vzpěčovati.“ Nebo: „Marně se vzpínáš bodcům.“ 26,14). Dogmaticky viděno bych tuto větu považoval za kanonickou. Není snadné efektivně vzdorovat Ježíšově vybidnutí. Byla by to zbytečně vynaložená námaha. Kdo jednou zaslechl jeho *Pojď za mnou!*, jeho *Následuj mě!*, ten/ta sotva odolá. Amen.